

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ГРИГОР'ЯНЦ ГАЛИНА ІГОРІВНА

УДК 347.789:004.738.5(477)

ПІРАТСТВО ЯК ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ
І СУМІЖНИХ ПРАВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі права інтелектуальної власності та корпоративного права Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України».

Науковий керівник доктор юридичних наук, доцент
УЛЬЯНОВА Галина Олексіївна,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
виконуюча обов'язки проректора
з наукової роботи
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ШИШКА Роман Богданович,
Київський університет права НАН України,
завідувач сектору інтелектуальної власності
та інноваційних технологій;

кандидат юридичних наук, доцент
ДРІШЛЮК Андрій Ігорович,
Апеляційний суд Одеської області,
суддя, секретар палати з розгляду
цивільних справ

Захист відбудеться «__» _____ 2016 р. о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий «__» _____ 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Процеси глобалізації та науково-технічний прогрес зумовили не лише позитивні зміни у економіці держав. Піратство в мережі Інтернет стало одним із видів правопорушень, які виникли саме завдяки цим факторам. Суперечливість та складність даного явища ставлять перед науковцями та практиками чимало питань, які потребують вирішення та впровадження нових, більш ефективних заходів у сфері охорони авторських і суміжних прав.

Піратство – це не новий феномен, що виник у результаті сучасних перетворень. Однак необхідно виокремити таку його специфічну рису, як можливість пристосування до умов технічного, законодавчого та суспільного розвитку. З появою нових пристроїв та носіїв піратство трансформувалося у технічно досконале правопорушення, з'явилися нові можливості обходу засобів охорони, які використовують автори та правоволодільці з метою недопущення порушення авторських і суміжних прав.

Правоволодільці вимагають посилення відповідальності, залучення до боротьби з правопорушниками провайдерів та інших суб'єктів відносин у мережі Інтернет. Користувачі невдоволені обмеженнями, які накладаються, оскільки звикли до користування мережею без обмежень та безоплатно. У зв'язку з цим актуальним є визначення ефективних шляхів узгодження інтересів авторів, правоволодільців, користувачів та держави.

Ситуація, що склалась в Україні в сфері охорони авторських і суміжних прав в мережі Інтернет, викликає занепокоєння не тільки на національному рівні. Протягом останніх десяти років Україна визнається однією з країн із найбільшим рівнем піратства у сфері авторського права і суміжних прав. Спеціальний звіт Торгового представництва Сполучених Штатів Америки (USTR Special 301) наголошує на необхідності вирішення таких питань, як захист прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, поліпшення та регламентація діяльності організацій колективного управління авторськими і суміжними правами, а також забезпечення використання легальної продукції в органах державної влади.

Для досягнення дієвих результатів у сфері запобігання та припинення порушень авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет необхідним є вжиття комплексних заходів, які передбачають, зокрема, вдосконалення законодавства, судових процедур, блокування шляхів перевезення та збуту піратської продукції, співробітництво держави та користувачів з компаніями, які займаються створенням та розповсюдженням контенту, співпрацю держави та користувачів з авторами (правоволодільцями) та організаціями колективного управління; активну участь авторів

(правоволодільців) у заохоченні та сприянні правомірному використанню об'єктів авторського права і суміжних прав.

Проблемні питання визначення піратства та його ознак досліджувалися в працях Н.П. Бааджи, В.С. Дроб'язко, А.А. Кетрарь, А.В. Кирилюк, О.О. Мазіної, Д.Д. Позової, Ю.Ю. Симонян, І.М. Сопілки, О.І. Харитонової, В.П. Чеботарьова, О.О. Штефан та ін.

Особливості відносин інтелектуальної власності в глобальній мережі Інтернет висвітлені в працях І.Л. Борисенка, Р.Є. Еннана, С.О. Ємельянчика, В.О. Жарова, М.О. Мельничука, О.І. Харитонової, Я. О. Шашенкова, С.І. Шевченка та ін.

Охороні авторських і суміжних прав від піратства присвячені праці Н.В. Бочарової, П.А. Калениченка, Ю.М. Капіци, В.С. Ковальського, О.В. Кохановської, З. В. Мамона, О.І. Підпригори, О.В. Стовпець, О.І. Харитонової та ін.

Загальні ознаки піратства як позадоговірного порушення авторських прав досліджено у дисертаційній роботі Н.П. Бааджи «Відшкодування шкоди, завданої несправомірним використанням авторських прав» (2010 р.). Окремі питання співвідношення піратства з контрафакцією розкрито у дисертаційній роботі О.О. Мазіної «Контрафакція як дії, що порушують авторські права» (2014 р.). Але питання піратства в мережі Інтернет у зазначених роботах спеціально не досліджувалися.

Серед зарубіжних учених, які займалися проблемами піратства у сфері авторського права та суміжних прав, слід відзначити, зокрема: С.В. Бондаренка, Е.А. Войниканис, С.Л. Галушкіну, М.С. Дашяна, А.К. Жарову, С.Я. Казанцева, Д. Караганиса, Л. Лессига, Д. Липщика, В.А. Лихачева, С. Лібовіця.

Незважаючи на значну увагу, яка приділяється піратству в мережі Інтернет, у вітчизняній науці цивільного права не проводились спеціальні комплексні дослідження проблемних питань охорони авторських і суміжних прав від піратства у мережі Інтернет, що обумовлює теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах плану науково-дослідної теми кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права «Правові проблеми захисту авторських і суміжних прав від контрафакції, піратства та плагіату» (державний реєстраційний № 0112U000693), а також плану науково-дослідної роботи кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права «Проблеми захисту права інтелектуальної власності в мережі Інтернет» на 2011-2015 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» на 2011-2015 роки (державний реєстраційний номер 0110U000671).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є визначення сутності та особливостей піратства в мережі Інтернет, виявлення основних теоретичних та практичних проблем, які виникають у процесі охорони авторських і суміжних прав у мережі Інтернет, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства у сфері права інтелектуальної власності та практики його застосування.

Для досягнення зазначеної мети у дисертації вирішувались такі завдання: визначити основні причини появи ІТ-піратства у сфері авторського права і суміжних прав;

розкрити взаємозв'язок розвитку інформаційного суспільства і мережі Інтернет та їх впливу на поширення Інтернет-піратства;

визначити поняття та специфіку піратства в мережі Інтернет;

розкрити напрями діяльності піратських партій та ставлення суспільства до піратства в мережі Інтернет;

встановити шляхи гармонізації інтересів авторів, правоволодільців та суспільства в сфері авторського права і суміжних прав;

сформулювати пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства у сфері охорони авторських та суміжних прав від піратства в мережі Інтернет та практики його застосування.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що виникають у зв'язку з порушенням авторських і суміжних прав унаслідок піратства в мережі Інтернет.

Предметом дослідження є піратство як порушення авторських і суміжних прав в мережі Інтернет.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є комплексне використання сукупності загальнонаукових та спеціальних методів.

Застосування системно-функціонального методу дозволило дослідити піратство у його взаємозв'язку із суспільством, а також з іншими правопорушеннями інтелектуальної власності (п.п. 1.3, 2.1, 2.3, 3.3). За допомогою порівняльно-правового методу визначені основні засади боротьби із піратством у мережі Інтернет у зарубіжних країнах (п.п. 3.1). Аналітико-синтетичний метод дозволив здійснити аналіз сучасного стану законодавства з питань охорони авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет (п.п. 3.2, 3.3). За допомогою формально-логічного методу досліджувалися процеси розвитку законодавства у сфері захисту авторських і суміжних прав від піратства (п.п. 1.1, 1.2, 3.3). При здійсненні дослідження використовувалися й інші методи, зокрема, дескриптивний (п.п. 2.1, 2.3, 3.3.), статистичний (п. 3.3), лінгвістичний метод (п.п. 1.2, 1.3).

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є роботи таких вчених у сфері права інтелектуальної власності та цивілістики, як: Н.П. Бааджи, В.Д. Базилевич, І.Л. Борисенко, Н.В. Бочарова, А. І. Дрішлюк, В.С. Дроб'язко,

Р.Є. Еннан, С.О. Ємельянчик, В.О. Жаров, П.А. Калениченко, Ю.М. Капіца, А.А. Кетрарь, А.В. Кирилюк, В.С. Ковальский, О.В. Кохановська, Б.М. Криволапов, Н.С. Кузнецова, О.О. Мазіна, З. В. Мамон, М.О. Мельничук, О. П. Орлюк, О.І. Підпригора, Д.Д. Позова, О.В. Стовець, Ю.Ю. Симонян, І.М. Сопілка, Г.О. Ульянова, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova, П.М. Цибульов, В.П. Чеботарьов, Я. О. Шашенков, С.І. Шевченко, Р.Б. Шишка, О.О. Штефан та ін.

Емпіричну базу дослідження становлять матеріали судової практики (рішення, вироки, ухвали районних судів м. Києва (2015 р.), м. Черкаси (2014 р.), м. Дніпропетровська (2013 р.), м. Одеси (2015 р.), м. Івано-Франківськ (2011-2012р.р.) по справах про захист прав інтелектуальної власності від контрафакції та піратства).

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим у вітчизняній науці цивільного права комплексним дослідженням теоретичних та прикладних цивільно-правових проблем охорони авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет.

У межах здійсненого дослідження одержано такі результати, що мають наукову новизну:

вперше:

запропоновано визначення піратства в мережі Інтернет як правопорушення, що здійснюється в цифровій мережі, передбачає використання та розповсюдження нелегального контенту з метою отримання прибутку чи іншої вигоди, завдає значної шкоди інтересам авторів та (або) правоволодільців, користуючись при цьому підтримкою значної частини суспільства – прихильників вільного доступу до інформації. Воно є різновидом ІТ-піратства, яке здійснюється у сфері інформаційних технологій з використанням новітніх можливостей техніки, відрізняється швидкістю розповсюдження та високою якістю піратської продукції;

доведено доцільність розрізнення власне піратства та «м'якого піратства», сутність якого полягає у порушенні авторських прав, що супроводжується завданням інтересам автора незначної за розміром матеріальної шкоди або лише моральної шкоди;

запропоновано розрізнити стосовно порушень авторських прав у мережі Інтернет категорії «піратство» і «квазіпіратство». Останнє за зовнішніми ознаками нагадує піратство, але відрізняється від нього тим, що неправомірне використання об'єктів авторського права і суміжних прав здійснюється не з метою отримання прибутку або іншої вигоди, а в цілях долучення інших осіб до результатів інтелектуальної, творчої діяльності, їх рекламування тощо;

обґрунтовано пропозицію про покладення на автора, який звернувся з позовом про порушення його прав у результаті «м'якого піратства» або «квазіпіратства», обов'язку доведення наявності умислу порушника;

виділено як самостійну ознаку «квазіпіратства» прагнення отримати вигоду морального характеру, що передбачає розповсюдження об'єктів авторського права і суміжних прав з альтруїстичних міркувань без отримання прибутку з метою пропаганди вільного доступу до них;

удосконалено:

визначення піратства як правопорушення, що завдає значної шкоди інтересам авторів та (або) правоволодільців у результаті використання (опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України та поширення) об'єктів авторського права і суміжних прав з метою отримання прибутку або іншої вигоди (у тому числі морального характеру);

положення про основні засади взаємодії авторів (правоволодільців) з користувачами та державою, до яких віднесено: необхідність дотримання прав особи при охороні авторських і суміжних прав; забезпечення достатнього рівня запобігання піратству; відмова від збільшення санкцій за піратські дії; відмова від відповідальності користувачів піратської продукції; забезпечення достатнього рівня доступу суспільства до культурних та наукових цінностей; забезпечення дотримання прав осіб на збереження конфіденційної інформації при використанні мережі Інтернет; зменшення цін на ліцензійну продукцію;

положення про вплив глобалізації та науково-технічного прогресу на появу та поширення ІТ-піратства, який проявляється у: створенні інформаційного простору, що об'єднує всі країни в одну інформаційну мережу; поширеності та швидкості здійснення піратських дій; незалежності піратства від кордонів; складності контролю ринку результатів інтелектуальної діяльності; необхідності індивідуального підходу у боротьбі з піратством залежно від економічного рівня розвитку країни; загальносвітової тенденції до збільшення відповідальності за піратські дії; можливості охорони об'єктів права інтелектуальної власності незалежно від кордонів; підвищення якості піратської продукції; створенні нових засобів для об'єктивного вираження об'єктів права інтелектуальної власності; можливості використання об'єктів авторського права і суміжних прав без прив'язки до матеріального носія; технічних нововведеннях, що дозволяють піратам обходити засоби охорони, до яких вдаються автори та правоволодільці;

набуло подальшого розвитку:

класифікація піратства залежно від способу поширення піратської продукції: звичайне (традиційне) піратство – розповсюдження піратської продукції шляхом копіювання на матеріальні носії; новий тип піратства – піратство в мережі Інтернет (вид ІТ-піратства). Така класифікація обґрунтовує необхідність використання нових підходів до охорони об'єктів авторського права і суміжних прав;

пропозиція до критеріїв розмежування понять «контрафакція» та «піратство» відносити: мету виготовлення нелегальних примірників творів;

об'єкти права інтелектуальної власності, на які здійснюється посягання; способи поширення незаконно створеної продукції;

характеристика специфічних ознак піратства в мережі Інтернет, до яких віднесено: сприйняття користувачами піратства в мережі Інтернет як позитивного та закономірного явища; відсутність територіальних меж піратської діяльності; використання новітніх технологічних досягнень при здійсненні такої діяльності; неможливість контролю з боку держави за всіма порушеннями прав творців у мережі Інтернет; низька вартість електронних екземплярів;

положення про засади діяльності піратських партій і піратських рухів та їх вплив на формування суспільної думки щодо вільного використання об'єктів права інтелектуальної власності та піратства в мережі Інтернет;

теза про необхідність закріплення у Законі України «Про авторське право і суміжні права» правового статусу провайдера (видів провайдерів, їх прав, обов'язків та відповідальності);

положення про доцільність та ефективність запровадження більш широкої практики застосування технічних засобів охорони авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет, таких як: онлайн-сервісів Software as a service (необхідна реєстрація та оплата послуг до моменту використання продукту, при цьому продукт може використовуватися лише через веб-інтерфейс); надання безкоштовних версій програм, які працюють не в повному обсязі та потребують оплати через певний проміжок часу; шифрування та заплутування програмного коду; додавання до програм водяних знаків; використання електронного підпису.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, можуть бути використані у:

науково-дослідній роботі – як основа для подальшого наукового вивчення проблем охорони авторських і суміжних прав від порушень у мережі Інтернет;

правотворчості – при підготовці змін та доповнень до чинного цивільного законодавства та законодавства у сфері права інтелектуальної власності (зокрема, Цивільного кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Закону України «Про авторське право і суміжні права»);

правозастосовній діяльності – при узагальненні судової практики, підготовці змін та доповнень до постанов Пленуму Верховного Суду України;

навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Право інтелектуальної власності», «Правова охорона інтелектуальної власності у мережі Інтернет», «Право інтелектуальної власності (розслідування економічних злочинів)».

Апробація результатів дисертації. Отримані в процесі дисертаційного дослідження результати обговорювались на кафедрі права інтелектуальної власності та корпоративного права Національного університету «Одеська юридична академія» та на міжнародних, всеукраїнських конференціях, засіданнях круглих столів, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Римське право і сучасність» (м. Одеса, 11-12 травня 2012 р.); III Всеукраїнській конференції «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: захист від контрафакції, піратства та плагіату» (м. Одеса, 9 жовтня 2012 р.); засіданні Круглого столу «Методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України на сучасному етапі» (м. Одеса, 9 жовтня 2012 р.); IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: захист від контрафакції, піратства та плагіату» (м. Одеса, 26 квітня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України» (м. Одеса 15-16 травня 2015 р.); Інтернет-конференції «Проблеми адаптації законодавства України до законодавства ЄС» (м. Одеса, 11 грудня 2015 р.); Інтернет-конференції «Захист прав інтелектуальної власності у мережі Інтернет: теоретичні та практичні аспекти» (м. Одеса, 22 травня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Римське право і сучасність» (м. Одеса, 29 травня 2015 р.).

Публікації. Основні теоретичні та практичні висновки, положення та пропозиції дисертаційного дослідження викладено у 7 наукових статтях, з яких 6 статей опубліковано у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 статтю – у зарубіжному періодичному виданні, а також у 9 тезах доповідей на наукових, науково-практичних конференціях, засіданнях круглих столів.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на 9 підрозділів, висновків та списку використаних джерел (202 найменування). Загальний обсяг дисертації становить 195 сторінок, з яких основний зміст – 172 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, мету і завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, зазначено про апробацію результатів дослідження, публікації та структуру дисертації.

Перший розділ «Загальна характеристика піратства в авторському праві і суміжних правах» складається з трьох підрозділів і присвячений дослідженню піратства як одного із найбільш поширених правопорушень у сфері авторського права і суміжних прав, причин його виникнення і трансформації у новий вид піратства (ІТ-піратство), його співвідношення із контрафакцією у сфері права інтелектуальної власності.

У підрозділі 1.1. «Глобалізація, науково-технічний прогрес та інші причини появи ІТ-піратства» розкрито значення та вплив глобалізації та науково-технічного прогресу на піратство в сфері авторського права і суміжних прав, їх позитивний та негативний вплив на відносини, що виникають у зв'язку зі створенням, використанням та розпорядженням об'єктів авторського права і суміжних прав. У результаті проведеного дослідження, поряд з глобалізацією та науково-технічним прогресом, виокремлено такі причини появи сучасного типу піратства, як соціально-економічні, соціально-психологічні, політичні, ідеологічні, юридичні, організаційні. ІТ-піратство від традиційного (звичайного) відрізняється такими ознаками: поширеність, прямий зв'язок із рівнем науково-технічного прогресу; незалежність від кордонів; висока якість піратської продукції; підтримка піратської діяльності мережевим суспільством; можливість існування без матеріального носія; складність у виявленні піратських дій; проблематичність у видаленні піратського контенту; низька вартість електронних екземплярів.

У підрозділі 1.2. «Поняття, ознаки та види піратства в авторському праві і суміжних правах» запропоновано авторське визначення піратства, ознаками якого є: завдає значної шкоди інтересам авторів та (або) правоволодільців; здійснюється шляхом використання (опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України та поширення) об'єктів авторського права і суміжних прав; наявність мети отримання прибутку або іншої вигоди (у тому числі морального характеру).

Визначено основні види піратства залежно від: сфери прав, на які посягає (піратство в сфері авторського права; піратство в сфері суміжних прав); об'єкта, який неправомірно використовується (аудіопіратство, відеопіратство, піратство літературних творів, піратство програмного забезпечення, піратство комп'ютерних ігор); рівня техніки, яка використовується, звичайне піратство – розповсюдження піратської продукції шляхом копіювання на матеріальні носії; піратство в мережі Інтернет.

У підрозділі 1.3. «Розмежування піратства і контрафакції» досліджено співвідношення піратства та контрафакції. Обґрунтовано, що контрафакція – це правопорушення, яке виражається у виготовленні підробленого продукту, який містить у собі об'єкт права інтелектуальної власності, з метою викликати у покупця такої продукції впевненість у її оригінальності. Основним критерієм

розмежування понять «контрафакція» та «піратство» є мета виготовлення нелегальних примірників творів: при контрафакції – це підробка продукту з метою ввести в оману, а при піратстві – це копіювання твору для подальшого розповсюдження та використання.

Другий розділ «Загальна характеристика піратства в мережі Інтернет» складається з трьох підрозділів та присвячений дослідженню мережі Інтернет як специфічної сфери правового регулювання, її співвідношення з інформаційним суспільством, визначенню поняття, специфічних ознак піратства в мережі Інтернет.

У підрозділі 2.1. «Інформаційне суспільство та мережа Інтернет» доведено необхідність розробки принципово нових методів охорони об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет. У процесі свого розвитку мережа Інтернет перетворилася з безкоштовної на комерційну, що обумовлює необхідність вироблення нових форм (методів) контролю за правомірністю дій учасників Інтернет-відносин. Доведено необхідність поєднання контролю в мережі Інтернет із збереженням основних функцій та позитивних моментів, пов'язаних із природою цієї мережі (вільним доступом до інформації). Встановлено, що поява мережі Інтернет стала основним фактором трансформації суспільства в інформаційне, в якому необхідним є вільний доступ до інформації, який повинен здійснюватися в рамках закону без порушення права інших осіб.

У підрозділі 2.2. «Поняття та ознаки піратства в мережі Інтернет» запропоновано визначення піратства в мережі Інтернет як правопорушення, що здійснюється в цифровій мережі, передбачає використання та розповсюдження нелегального контенту з метою отримання прибутку чи іншої вигоди (у тому числі морального характеру), завдає значної шкоди інтересам авторів та (або) правоволоділців, маючи при цьому підтримку значної частини суспільства – прихильників вільного доступу до інформації. Доведено, що Інтернет-піратство – це специфічний вид правопорушення, важливою рисою якого є ставлення спільноти до дій, які по суті є незаконними, але для пересічного громадянина увійшли у повсякденну практику. Воно є різновидом ІТ-піратства, яке здійснюється у сфері інформаційних технологій, з використанням новітніх можливостей техніки, відрізняється швидкістю розповсюдження та якістю піратської продукції. Запропоновано розрізняти стосовно порушень авторських прав у мережі Інтернет категорії «піратство» і «квазіпіратство». Останнє за зовнішніми ознаками нагадує піратство, але відрізняється від нього тим, що неправомірне використання об'єктів авторського права і суміжних прав здійснюється не з метою отримання прибутку або іншої вигоди, а в цілях долучення інших осіб до результатів інтелектуальної, творчої діяльності, їх рекламування тощо.

У підрозділі 2.3. «*Ставлення суспільства до піратства в мережі Інтернет та вплив піратських партій на громадську думку*» встановлено, що в сучасному суспільстві сформувалися два протилежних підходи до піратства в мережі Інтернет. Переважним є підхід, відповідно до якого піратство вважається небезпечним, руйнівним для суспільства явищем, з яким обов'язково необхідно вести боротьбу. Піратство завдає шкоди творцеві об'єкту, економіці країн, національній культурі та суспільству, оскільки не отримується якісна продукція. Відповідно до другого підходу піратство розглядається як невід'ємна складова сучасного інформаційного суспільства. Основними аргументами прихильників даного підходу є такі: 1) суспільство має право на вільний доступ до культури (до результатів творчості інших осіб); 2) занадто високі ціни на деякі твори; 3) обмеження окремих держав у доступі до творів (наприклад, заборона деяких комп'ютерних ігор); 4) обмеженість доступу осіб до об'єктів авторського і суміжних прав в країнах, що розвиваються.

Встановлено, що у сучасному світі набирає оберті тенденція максимального захисту авторських та суміжних прав. Високі ціни на ліцензійну продукцію, посилення відповідальності за піратські дії, обмеження державою поширення об'єктів авторського права та суміжних прав у мережі Інтернет тощо стали каталізатором розвитку руху, спрямованого на захист прав на інформацію та вільний доступ до культурних цінностей, розміщених у мережі Інтернет. На чолі цього руху в сучасних умовах опинилися створені у багатьох країнах світу піратські партії, які ведуть активну боротьбу за захист прав інтернет-користувачів. Обґрунтовано, що піратські партії необхідно розглядати не тільки як захисників піратів, але і як захисників ідеї об'єднання свободи доступу до інформації та вільного доступу до культурних цінностей за умови виплати справедливої та рівної винагороди авторам та іншим праволодільцям.

Третій розділ «Захист авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет», який складається з трьох підрозділів, присвячено основним проблемним питанням, що виникають у процесі охорони об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет.

У підрозділі 3.1. «*Досвід зарубіжних країн у сфері охорони авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет*» встановлено, що більшість з країн світу пішли шляхом збільшення відповідальності та обмеження прав осіб, що зумовило зменшення рівня піратства (США, Франція, Німеччина, Китай та ін.). Обґрунтовано, що впровадження лише таких заходів в Україні є недоцільним. Передусім, необхідно встановити розумні ціни та скоригувати свідомість суспільства, інакше такі норми не будуть виконуватися і не призведуть до позитивних зрушень.

Найбільш сприятливим для України є досвід Нідерландів, а також частково таких країн, як Канада, Данія, Франція, Великобританія, що стосується контролю провайдерами користувачів мережі Інтернет.

На підставі аналізу законодавства окремих зарубіжних країн виділено три підходи до визначення правового статусу провайдерів залежно від їх повноважень у сфері здійснення контролю за дотриманням авторських прав у мережі Інтернет: розширений, обмежений, вузький.

Запропоновано внести зміни до Закону України «Про авторське право і суміжні права» в частині визначення прав, обов'язків та відповідальності провайдера.

У *підрозділі 3.2. «Охорона та захист авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет в Україні»* висвітлено способи охорони авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет. Досліджено проблеми, які виникають при застосуванні юрисдикційної форми захисту, та запропоновано шляхи їх вирішення.

Доведено необхідність використання, разом із законодавчим та організаційним забезпеченням охорони, спеціальних способів охорони авторських і суміжних прав, які передують вчиненню правопорушення, ускладнюють або навіть унеможливають його вчинення. По-перше, це освітні, ідеологічні, психологічні та політичні способи впливу на суспільство. По-друге, це технічні способи охорони авторських і суміжних прав як одні із найбільш дієвих на стадії попередження піратських дій.

У *підрозділі 3.3. «Гармонізація інтересів авторів, правоволоділців, користувачів та удосконалення практики охорони авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет»* встановлено, що одна із основних проблем, з якою зіштовхнулися всі держави світу при боротьбі з піратством, – це підтримка піратів мережевим суспільством.

Запропоновано способи вирішення проблем гармонізації інтересів авторів і (або) правоволоділців та користувачів, які розділено на дві категорії: традиційні та нові. Використання таких способів дозволить заручитися допомогою користувачів у процесі охорони об'єктів авторського і суміжних прав та призвести до мінімізації випадків їх незаконного копіювання та розповсюдження.

Доведено, що методи заборони та значні фінансові санкції не здатні задовольнити не лише вимоги користувачів та їх прагнення до доступу до культурних цінностей, але й авторів творів.

Запропоновано такі варіанти вирішення проблем, що постали перед Україною в контексті боротьби з піратством у мережі Інтернет. По-перше, суб'єктами відповідальності за піратство в мережі Інтернет запропоновано визнавати тих осіб, які безпосередньо розповсюджують нелегальний контент. Відповідальність провайдерів тільки за те, що їх послугами користуються

пірати, неприпустима. Закриття сайтів на основі скарг авторів та (або) правоволодільців без обґрунтованого рішення суду також є порушенням прав власників сайтів, до того ж у зв'язку зі зверненням про наявність нелегального контенту зазвичай такий контент видаляється протягом декількох годин. По-друге, закріпити дефініцію «піратство» у Кримінальному кодексі України та Кодексі України про адміністративні правопорушення; у Законі України «Про авторське право і суміжні права» доповнити перелік умов вільного використання творів у мережі Інтернет (положенням про надання безоплатного або пільгового доступу до культурних та наукових творів у мережі Інтернет особам із обмеженими фізичними можливостями), передбачити перелік суб'єктів піратства у мережі Інтернет, у тому числі порядок надання інформації та особистих даних про користувачів провайдерами. По-третє, підвищувати правову обізнаність осіб щодо охорони авторських і суміжних прав у мережі Інтернет та відповідальності за правопорушення в цій сфері. По-четверте, створення умов, за яких піратство стало б економічно не вигідним, шляхом використання авторами та (або) правоволодільцями нових бізнес-моделей. По-п'яте, звернення до методів краудфандингу – системи забезпечення створення твору на основі добровільних пожертв користувачів, що дозволить визначити суспільні вподобання та створити твір, не витрачаючи власні кошти. По-шосте, взаємодія країн з різним економічним рівнем шляхом надання порад із вдосконалення законодавства, системи органів, обміну практикою, навчання персоналу, надання технічного сприяння, а не накладення великих санкцій, які лише сприяють підвищенню рівня піратства. По-сьоме, поширення практики використання ліцензій на твори, зокрема Creative Commons. По-восьме, використання системи оплати роялті за розміщення на сайті об'єктів авторського права і суміжних прав.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладено найбільш важливі теоретичні положення дисертаційного дослідження та пропозиції щодо удосконалення законодавства про охорону авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет.

1. Причинами появи нового типу піратства є глобалізація, науково-технічний прогрес, соціально-економічні, соціально-психологічні, політичні, ідеологічні, юридичні та організаційні причини. IT-піратство, на відміну від традиційного, є більш масштабним та охоплює всі об'єкти авторського права і суміжних прав. Завдяки мережі Інтернет правопорушникам практично не потрібно додавати ніяких зусиль для здійснення піратської діяльності, при цьому якість піратської продукції в більшості випадків аналогічна якості оригінальної продукції.

2. Піратство – це правопорушення, яке завдає значної шкоди інтересам авторів та (або) правоволодільців у результаті використання (опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України та поширення) об'єктів авторського права і суміжних прав незаконно, з метою отримання прибутку або іншої вигоди (в тому числі морального характеру).

Ознаками піратства є: незаконне використання об'єктів авторського права і суміжних прав; становить собою дію – опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України та поширення об'єктів авторського права та (або) суміжних прав; завдає значної шкоди інтересам автора або правоволодільця; комерційні масштаби такої діяльності; мета – отримання прибутку або моральної вигоди. При цьому значну шкоду необхідно визначати за об'ємом реальних збитків, які завдані авторам та (або) правоволодільцям в результаті піратських дій.

3. Основні риси, які відрізняють піратство від контрафакції: 1) об'єкт посягання (при піратстві об'єктом посягання можуть бути лише об'єкти авторського права і суміжних прав, при контрафакції також інші об'єкти інтелектуальної власності); 2) мета створення нелегального примірника (при піратстві – копіювання твору з метою розповсюдження та використання. При контрафакції – копіювання продукту з метою ввести користувачів в оману).

4. Піратство у мережі Інтернет – це правопорушення, що здійснюється в цифровій мережі та передбачає використання, розповсюдження нелегального контенту з метою отримання прибутку чи іншої вигоди (в тому числі морального характеру), завдає значної шкоди інтересам авторів та (або) правоволодільців. Специфічними ознаками піратства в мережі Інтернет є: сприйняття користувачами піратства в мережі Інтернет як позитивного та закономірного явища; відсутність територіальних меж піратської діяльності; використання новітніх технологічних досягнень при здійсненні такої діяльності; неможливість контролю з боку держави за всіма порушеннями прав творців у мережі Інтернет; низька вартість електронних екземплярів. Воно є різновидом ІТ-піратства, яке здійснюється у сфері інформаційних технологій з використанням новітніх можливостей техніки, відрізняється швидкістю розповсюдження та великою якістю піратської продукції.

5. Доцільно розрізнити власне піратство та «м'яке піратство», сутність якого полягає у порушенні авторських прав, що супроводжується завданням інтересам автора незначної за розміром матеріальної шкоди або лише моральної шкоди, а також категорії «піратство» і «квазіпіратство». Останнє за зовнішніми ознаками нагадує піратство, але відрізняється від нього тим, що неправомірне використання об'єктів авторського права і суміжних прав здійснюється не з метою отримання прибутку або іншої вигоди, а з метою долучення інших осіб до результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

6. Піратські партії – феномен сучасності, який виник внаслідок невдоволеності суспільства існуючим станом охорони прав інтелектуальної власності. Позитивними напрямками діяльності піратських партій є те, що вони виступають: за оплатне використання об'єктів авторського права і суміжних прав, але не в такому завищеному розмірі; проти обмеження доступу до творів, що може призвести до втрати даних творів для суспільства; за розвиток електронного уряду, електронної участі та електронної демократії (відповідність даної діяльності сучасному стану технологій). Піратські партії не створюють небезпеки для авторів та правоволодільців об'єктів авторського права та суміжних прав, оскільки методи та політика їхньої діяльності не суперечать законодавству. Боротьба за внесення змін у законодавство має метою приведення норм права у відповідність до сучасних реалій та рівня наукового прогресу

7. Одна з основних проблем, яка постала перед державами при боротьбі з піратством – це підтримка мережевим суспільством піратів. Вона виражається, зокрема, у: створенні політичних рухів, спрямованих на боротьбу за вільний обмін інформацією в мережі Інтернет; масових протестах на підтримку сайтів, які були закриті за розміщення неліцензійного контенту; атаках хакерів на сайти державних органів різних країн тощо. Разом із тим, помилковим є твердження, що всі користувачі мережі Інтернет підтримують вільне безоплатне розповсюдження контенту, оскільки чимало користувачів виступають на захист інтересів правоволодільців і авторів.

8. Шляхами вирішення проблеми гармонізації інтересів авторів і (або) правоволодільців та суспільства є: відмова від посилення відповідальності за піратські дії; правове, соціальне, культурне виховання суспільства; реклама переваг ліцензійної продукції (якість, обслуговування та ін.); зменшення цін на ліцензійну продукцію; опрацювання механізмів отримання прибутку, пов'язаних із використанням реклами; громадське обговорення існуючих проблем; збільшення кількості сайтів і сервісів, які містять легальну продукцію; використання альтернативних методів вирішення спорів; надання користувачам можливості ознайомлюватись з частиною твору перед покупкою; використання краудфандінгових кампаній (кампаній зі збору коштів від користувачів на створення об'єкта авторського права чи суміжних прав).

9. Для попередження піратських дій в мережі Інтернет та спрощення процесу доказування у суді порушення авторських і суміжних прав пропонується використовувати метод авторизації через Інтернет, ліцензійні угоди, цифрові водяні знаки, надання безоплатної версії програми на певний строк та програмні методи охорони (такі, як шифрування та заплутування програмного коду).

10. Необхідно передбачити відповідальність за піратство, яке спричинило шкоду в особливо великих розмірах, у Кримінальному кодексі України (особливо великий розмір передбачає завдання збитків на суму від 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян).

У Кодексі України про адміністративні правопорушення слід передбачити відповідальність за піратство, яке спричинило шкоду у великих розмірах (великий розмір передбачає завдання збитків на суму від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян).

11.3 метою законодавчого закріплення правового статусу провайдера мережі Інтернет запропоновано у статті 1 Закону України «Про телекомунікації» закріпити таке визначення контент-провайдеру – це особа, яка відповідає за інформаційне наповнення телекомунікаційної мережі.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» доповнити статтею 54 «Права, обов'язки та відповідальність провайдера» у такій редакції: «1. Оператор телекомунікаційної мережі (провайдер доступу) не несе відповідальності за зміст інформації, що передається його мережею. За рішенням суду провайдер доступу зобов'язаний надавати конфіденційну інформацію щодо користувача мережею Інтернет, яким було здійснено правопорушення. 2. Провайдер телекомунікаційної мережі (хостер-провайдер) не несе відповідальності за зміст інформації, що передається його мережею. За рішенням суду хостер-провайдер зобов'язаний блокувати доступ до сайтів, які містять неліцензійний контент. 3. Контроль за діяльністю провайдерів телекомунікаційних мереж здійснює державний орган з питань інтелектуальної власності. 4. Контент-провайдер мережі Інтернет має право на: відстеження піратського контенту в мережі Інтернет; видалення піратського контенту у зв'язку зі зверненням автора та (або) правовласника або за власною ініціативою. Контент-провайдер мережі Інтернет зобов'язаний: здійснювати контроль за діяльністю користувачів в мережі Інтернет, щодо яких автором та (або) правоволодільцем була подана скарга; виконувати рішення державного органу з питань інтелектуальної власності щодо видалення піратського контенту».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Грігор'янець Г.І. Вплив процесів глобалізації на стан піратства в праві інтелектуальної власності / Г.І. Грігор'янець // Південноукраїнський правничий часопис. – 2013. – № 4. – С. 110-112.

2. Грігор'янець Г.І. Захист авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет за законодавством України та Російської Федерації /

Г.І. Грігор'янець // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. Вип. 72. – Одеса : Юрид. літ-ра, 2014. – С. 236-242.

3. Грігор'янець Г.І. Визначення піратства в праві інтелектуальної власності та його основні ознаки / Г.І. Грігор'янець // Часопис цивілістики. – 2014. – № 16. – С. 64-67.

4. Грігор'янець Г.І. Деякі проблемні питання захисту об'єктів авторського права в мережі Інтернет / Г.І. Грігор'янець // Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. – № 4. – С. 68-70

5. Грігор'янець Г.І. Причини виникнення сучасного піратства в авторському праві і суміжних правах та його наслідки / Г.І. Грігор'янець // Часопис цивілістики. – 2015. – № 18. – С. 229-233.

6. Грігор'янець Г.І. Правове регулювання авторського права в мережі Інтернет: цивільно-правовий аспект / Г.І. Грігор'янець // Часопис цивілістики. – 2015. – № 19. – С. 222-225.

7. Грігор'янець Г.І. Піратські партії та їх відношення до піратства в авторському праві / Г.І. Грігор'янець // EVROPSKÝ POLITICKÝ A PRÁVNÍ DISKURZ (Європейський політико-правовий дискурс). – 2015. – № 4. Том 2. – С. 153-157.

8. Грігор'янець Г.І. Негативний вплив глобалізаційних процесів на сферу прав інтелектуальної власності / Г.І. Грігор'янець // Римське право і сучасність : матер. Міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 11-12 травня 2012 р.) Т. 1 / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є.О. Харитоновна. – УжНУ : Говерла, 2012. – С. 138-139.

9. Грігор'янець Г.І. Кримінальна відповідальність за піратство у сфері інтелектуальної власності / Г.І. Грігор'янець // Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: захист від контрафакції, піратства та плагіату : матер. III Всеукр. наук.-практич. конф. (9 жовтня 2012 р., м. Одеса) / за заг. ред. О.І. Харитоновної / упоряд. Р.Є. Еннан, Г.О. Ульянова. – Одеса. 2012. – С. 295-297.

10. Грігор'янець Г.І. Вдосконалення цивільного законодавства в умовах глобалізації / Г.І. Грігор'янець // Методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України на сучасному етапі : матеріали круглого столу (м. Одеса, 9 жовтня 2012 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є.О. Харитоновна. – Одеса : Фенікс, 2012. – С. 169-171.

11. Грігор'янець Г.І. Законодавче та доктринальне визначення піратства в Україні / Г.І. Грігор'янець // Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: захист від контрафакції, піратства та плагіату : матер. IV Всеукр. наук.-практич. конф. (26 квітня 2013 р., м. Одеса) / за заг. ред. О.І. Харитоновної. – Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2013. – С. 128-129.

12. Грігор'янець Г.І. Погляди на піратство в авторському праві / Г.І. Грігор'янець // Правове життя сучасної України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (16-17 травня 2013 р.) Т. 2 / відп. за вип. д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін

; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2013. – С. 680- 682.

13. Грігор'янци Г.І. Причини появи піратства / Г.І. Грігор'янци // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України : матер. Міжнар. наук.-практич. конф. (15-16 травня 2015 р., м. Одеса) : у 2 т. Т. 2 / відп. ред. М.В. Афанасьєва. – Одеса : Юридична література, 2015. – С. 534-535.

14. Грігор'янци Г.І. Піратські партії як феномен сучасного світу / Г.І. Грігор'янци // Захист прав інтелектуальної власності у мережі Інтернет: теоретичні та практичні аспекти : матер. Інтернет-конф. (Одеса, 22 травня 2015 р.) / за заг. ред. О.І. Харитонової ; упоряд.: А.В. Кирилюк, Н.П. Бааджи. – Одеса : Юридична література, 2015. – С. 48-50.

15. Грігор'янци Г.І. Захист об'єктів авторського права і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет за законодавством України / Г.І. Грігор'янци // Римське право і сучасність : матер. Міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 29 травня 2015 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є.О. Харитонова. – Одеса : Фенікс, 2015. – С. 106-108.

16. Грігор'янци Г.І. Класифікація піратства в авторському праві і суміжних правах / Г.І. Грігор'янци // Цивілістичні читання, присвячені пам'яті І.В. Шерешевського «Проблеми адаптації законодавства України до законодавства ЄС» : матер. інтернет-конф. (м. Одеса, 11 груд. 2015 р.). – Одеса : Фенікс, 2015. – С. 151- 153.

АНОТАЦІЯ

Грігор'янци Г.І. Піратство як порушення авторських і суміжних прав в мережі Інтернет. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2016.

Дисертація присвячена дослідженню піратства як порушення авторських і суміжних прав у мережі Інтернет. Визначено поняття, ознаки та сутність піратства, проаналізовано причини появи сучасного типу піратства (ІТ-піратства). Висвітлено основні види піратства, проаналізовано співвідношення піратства і контрафакції та визначено риси, якими вони відрізняються.

Досліджено вплив інформаційного суспільства на появу та поширення піратства в мережі Інтернет в Україні. Вперше на рівні дисертаційного дослідження визначено специфічні риси та поняття піратства в мережі Інтернет. Проаналізовано діяльність піратських партій та рухів, висвітлені основні завдання та функції їх діяльності. Розкрито ставлення до піратства в мережі Інтернет з боку суспільства.

Визначено основні способи захисту та охорони авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет в Україні та проблемні питання у зазначеній сфері. Проаналізовано досвід зарубіжних країн у сфері захисту об'єктів авторського права і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет. Розглянуто способи гармонізації інтересів творців та (або) правоволодільців з інтересами суспільства та держави. Запропоновано шляхи вдосконалення законодавства про захист та охорону об'єктів авторського права і суміжних прав в мережі Інтернет.

Ключові слова: авторське право і суміжні права, піратство, Інтернет, піратство в мережі Інтернеті, ІТ-піратство, піратські партії, захист та охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.

АННОТАЦІЯ

Григорьянц Г.И. Пиратство как нарушение авторских и смежных прав в сети Интернет. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2016.

Диссертация является специальным комплексным исследованием пиратства как нарушения авторских и смежных прав в сети Интернет.

Исследовано позитивное и негативное влияние процессов глобализации и научно-технического прогресса на отношения, возникающие в связи с созданием, использованием и распространением объектов авторского права и смежных прав. Сформулировано определение пиратства в авторском праве и смежных правах, выделены его основные признаки. Проанализированы основные причины появления нового вида пиратства (ІТ-піратства), выделены его отличительные признаки. Раскрыто соотношение пиратства и контрафакции, определены основные отличительные черты данных правонарушений.

Исследовано влияние информационного общества на появление и распространение пиратства в сети Интернет. Выделено два противоположных подхода к восприятию пиратства в сети Интернет в современном обществе (позитивный, негативный). Впервые на уровне диссертационного исследования определены специфические черты пиратства в сети Интернет, такие как: восприятие пользователями пиратства в сети Интернет как позитивного и закономерного явления; отсутствие территориальных пределов пиратской деятельности; использование новейших технологических достижений при осуществлении такой деятельности; невозможность контроля со стороны государства за всеми нарушениями прав творцов в сети Интернет; низкая

стоимость электронных экземпляров. Проанализирована деятельность пиратских партий и движений, раскрыты их основные задачи и функции.

Проанализирован опыт зарубежных стран в сфере охраны объектов авторского права и смежных прав от пиратства в сети Интернет. На основании анализа законодательства отдельных зарубежных стран выделено три подхода к определению правового статуса провайдера в зависимости от их полномочий в сфере осуществления контроля за соблюдением авторских и смежных прав в сети Интернет: расширенный; ограниченный; узкий.

Раскрыты основные способы охраны авторских и смежных прав от пиратства в сети Интернет в Украине: законодательные, экономические, политические, социальные, технологические, идеологические и организационные.

Предложены способы решения проблем гармонизации интересов авторов и (или) правообладателей и пользователей, которые разделены на две категории: традиционные – способы, которые в настоящее время уже используются в отношениях с пользователями и нуждаются в расширении практики их использования (уменьшение стоимости лицензионной продукции, предварительное ознакомление с продукцией, предоставление информационных преимуществ и др.); новые – способы, которые появились относительно недавно и пока еще не распространены среди авторов и (или) правообладателей (краудфандинг, сбор средств за счет рекламы, сопровождающей продукт, сбор роялти за использование произведений в сети Интернет и др.).

Предложены пути совершенствования охраны объектов авторского права и смежных прав в сети Интернет. Доказана необходимость использования наряду с законодательными и организационными специальными способами охраны авторских и смежных прав, предшествующих совершению правонарушения (образовательные, идеологические, психологические меры воздействия на общество).

Для предупреждения пиратских действий в сети Интернет, предлагается использовать метод авторизации через Интернет, лицензионные соглашения, цифровые водяные знаки, программные методы охраны (шифровка и запутывание программного кода). Эти же приемы могут быть использованы для упрощения процесса доказывания в суде.

Сформулированы предложения по усовершенствованию правового регулирования отношений в сфере охраны авторских и смежных прав.

Ключевые слова: авторское право и смежные права, пиратство, Интернет, пиратство в сети Интернет, IT-пиратство, пиратские партии, защита и охрана объектов авторского права и смежных прав.

SUMMARY

Grigoriants G. I. Piracy as an offense of copyright and related rights on the Internet. – Manuscript.

The thesis for the degree of a candidate of legal sciences, speciality 12.00.03 – Civil Law and Civil Procedure; Family Law; International Private Law. – National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2016.

The dissertation is devoted to the investigation of piracy as an offense of copyright and related rights on the Internet. The concept, features and nature of piracy were defined, the causes of emergence of the modern type of piracy (IT piracy) were analyzed. The main types of piracy were highlighted, the correlation of piracy and counterfeiting were analyzed and the main distinguishing features of these offenses were defined.

The effect of information society on the emergence and spread of piracy on the Internet was researched. For the first time at the level of dissertation research specific features and the concept of piracy on the Internet were determined. The activities of pirate parties and movements were analyzed, main tasks and functions of their activity were highlighted. The attitude to piracy on the Internet by the society was revealed.

The basic methods of defense and protection of copyright and related rights from piracy on the Internet were defined. The experience of foreign countries in the sphere of defense of objects of copyright and related rights from piracy on the Internet was analyzed. The ways of harmonization of interests of creators and (or) right holders with the interests of the society and the state were examined. The ways of improvement of the legislation on protection of objects of copyright and related rights on the Internet were introduced.

Key words: copyright and related rights, piracy, the Internet, piracy on the Internet, pirate parties, IT-piracy, defense and protection of objects of copyright and related rights.

Підписано до друку 18.11.2016 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1611-2а.

Видавник і виготовлювач ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25
Тел. (048) 7777-591.